

CZESŁAW MIŁOSZ

(1911 - 2004)

PATRON ROKU 2011

Czesław Miłosz

Był poetą, prozaikiem, eseistą, tłumaczem, prawnikiem i dyplomatą. Urodził się 30 czerwca 1911 roku w Szetejniach na Litwie, które wywarły ogromny wpływ na jego twórczość. Często odwołuje się do pamiętanych z dzieciństwa i młodości "litewskich" wspomnień oraz krajobrazów. W 1933 roku ukazuje się jego pierwszy tomik poetycki *Poemat o czasie zastygłym*. Po zajęciu Wilna przez Armię Czerwoną przenosi się do okupowanej Warszawy, gdzie uczestniczy w podziemnym życiu kulturalnym. Publikuje wtedy pod pseudonimem Jan Syruć. Po wojnie pracuje jako *attaché* kulturalny w Nowym Jorku i Paryżu. W 1951 roku wybiera los politycznego emigranta. W 1960 roku Miłosz na zaproszenie uniwersytetów California oraz Indiana wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych. Otrzymuje posadę profesora na Wydziale Języków i Literatur Słowiańskich University of California w Berkeley. W USA mieszka aż do roku 1993, kiedy to wraca na stałe do Polski. Na miejsce zamieszkania wybiera Kraków. Tutaj umiera 12 sierpnia 2004 roku w wieku 93 lat i zostaje pochowany w Krypcie Zasłużonych na Skałce.

Czesław Miłosz jest laureatem wielu nagród literackich, ale najważniejszą z nich jest otrzymana w 1980 roku za całokształt twórczości NAGRODA NOBLA.

Twórczość Czesława Miłosza

(wybór)

Poemat o czasie zastygłym (1933) - książkowy debiut

Trzy zimy (1936) - tomik poetycki

Ocalenie (1945) - obszerny tom poezji obejmujący teksty przedwojenne i okupacyjne

Traktat moralny (1948) - tomik poetycki

Zniewolony umysł (1953) - tom esejów

Dolina Issy (1955) - powieść

Postwar Polish Poetry (1965) - anglojęzyczna antologia polskiej poezji powojennej, zebrana i tłumaczona przez Miłosza

Historia literatury polskiej do roku 1939 (1969) - podręcznik

Selected Poems (1973) - pierwszy anglojęzyczny zbiór wierszy Miłosza

Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada (1974) - tomik poetycki

Ziemia Ulro - jedna z najważniejszych książek eseistycznych

Księga psalmów (1979) - przekład autorstwa Miłosza

Szukanie ojczyzny (1992) - zbiór esejów w którym autor po raz kolejny podejmuje rozrachunek z historią

Piesek przydrożny - za ten tomik otrzymał w 1998 roku nagrodę NIKE

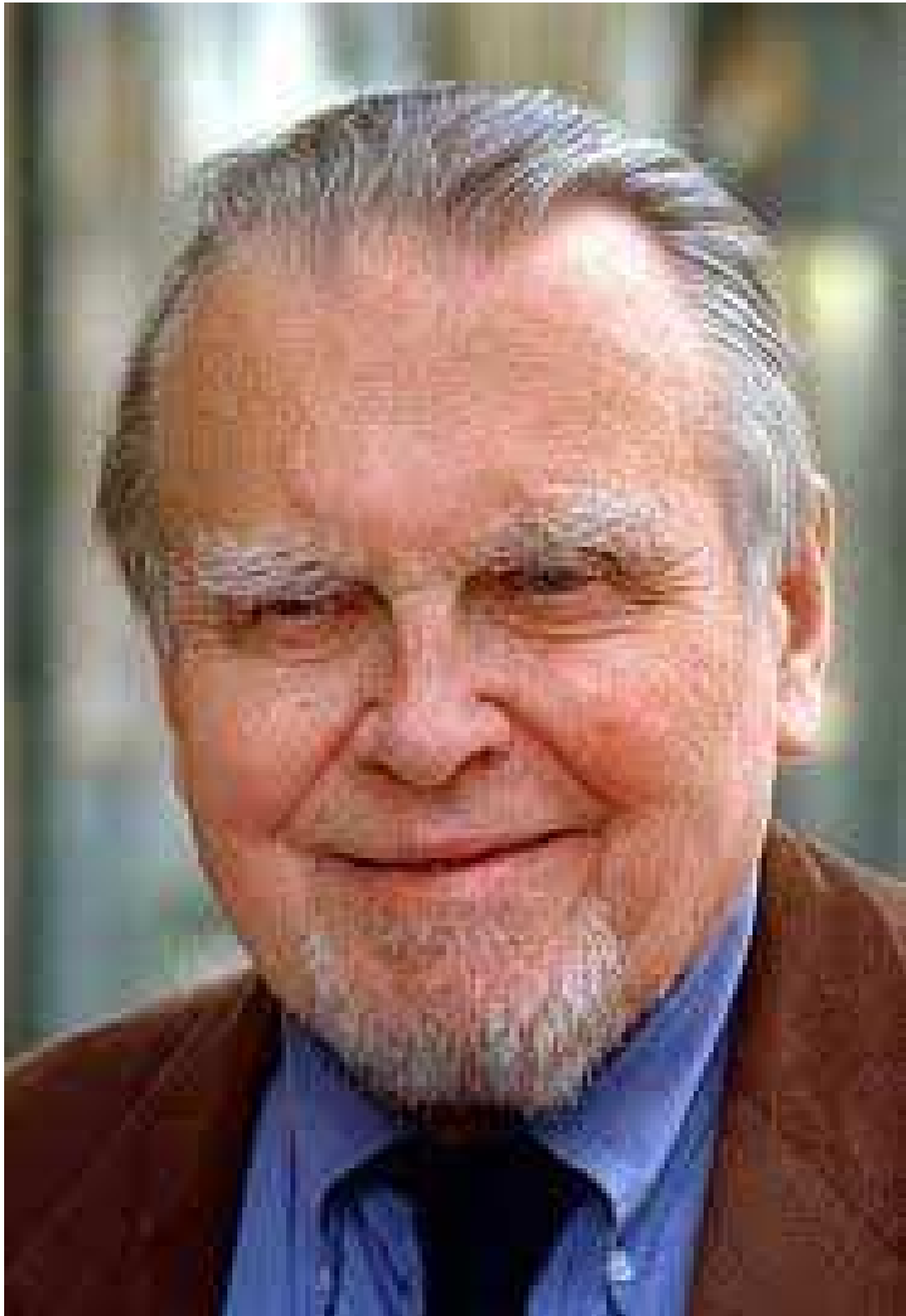
To (2000) - tomik poetycki

Druga przestrzeń (2002) - tomik poetycki

Orfeusz i Erydyka (2003) - tomik poetycki

Spizarnia literacka (2004) - tomik poetycki

Podróże w czasie (2004) - tomik poetycki

**NIEWIELKI FRAGMENT
BOGATEJ TWÓRCZOŚCI
MIŁOSZA**

Przypowieść o maku

Na ziarnku maku stoi mały dom,
Pieski szczekają na księżyc makowy
I nigdy jeszcze tym makowym psom,
Że jest świat większy, nie przyszło do głowy.

Ziemia to ziarnko - naprawdę nie więcej,
A inne ziarnka - planety i gwiazdy.
A choć ich będzie chyba sto tysięcy,
Domek z ogrodem może stać na każdej.

Wszystko w makówce. Mak rośnie w ogrodzie,
Dzieci biegają i mak się kotysze.
A wieczorami, o księżycu wschodzie
Psy gdzieś szczekają, to głośniej, to ciszej.

Przy piwoniach

Piwonie kwitną, białe i różowe,
A w środku każdej, jak w pachnącym dzbanie,
Gromady żuczków prowadzą rozmowę,
Bo kwiat jest dany żuczkom na mieszkanie.

Matka nad klombem z piwoniami staje,
Sięga po jedną i płatki rozchyła,
I długo patrzy w piwoniowe kraje,
Dla których rokiem bywa jedna chwila.

Potem kwiat puszcza i, co sama myśli,
Głośno i dzieciom, i sobie powtarza.
A wiatr kołysze zielonymi liśćmi
I cętki światła biegają po twarzach.

Miłość

Miłość to znaczy popatrzeć na siebie,
Tak jak się patrzy na obce nam rzeczy,
Bo jesteś tylko jedną z rzeczy wielu.
A kto tak patrzy, choć sam o tym nie wie,
Ze zmartwień różnych swoje serce leczy,
Ptak mu i drzewo mówią: przyjacielu.
Wtedy i siebie, i rzeczy chce użyć,
Żeby stanęły w wypełnienia łunie.
To nic, że czasem nie wie, czemu służyć:
Nie ten najlepiej służy, kto rozumie.

Warszawa, 1943

KTÓRY SKRZYWDZIŁEŚ

Który skrzywdziłeś człowieka prostego
Śmiechem nad krzywdą jego wybuchając,

Gromadę błaznów koło siebie mając

Na pomieszanie dobrego i złego,

Choćby przed tobą wszyscy się skłonili

Cnotę i mądrość tobie przypisując,

Złote medale na twoją cześć kując,

Radzi że jeszcze jeden dzień przeżyli,

Nie bądź bezpieczny. Poeta pamięta

Możesz go zabić - narodzi się nowy.

Spisane będą czyny i rozmowy.

Lepszy dla ciebie byłby świt zimowy

I sznur i gałąź pod ciężarem zgięta.

Washington D.C., 1950

SENS

- Kiedy umrę, zobaczę podszewkę świata.

Drugą stronę, za ptakiem, górą i zachodem słońca.

Wzywające odczytania prawdziwe znaczenie.

Co nie zgadzało się, będzie się zgadzało.

Co było niepojęte, będzie pojęte.

- A jeżeli nie ma podszewki świata?

Jeżeli drozd na gałęzi nie jest wcale znakiem

Tylko drozdem na gałęzi, jeżeli dzień i noc

Następują po sobie nie dbając o sens

I nie ma nic na ziemi, prócz tej ziemi?

Gdyby tak było, to jednak zostanie

Słowo raz obudzone przez nietrwałe usta,

Które biegnie i biegnie, poseł niestrudzony,

Na międzygwiazdne pola, w kołowrót galaktyk

I protestuje, woła, krzyczy.

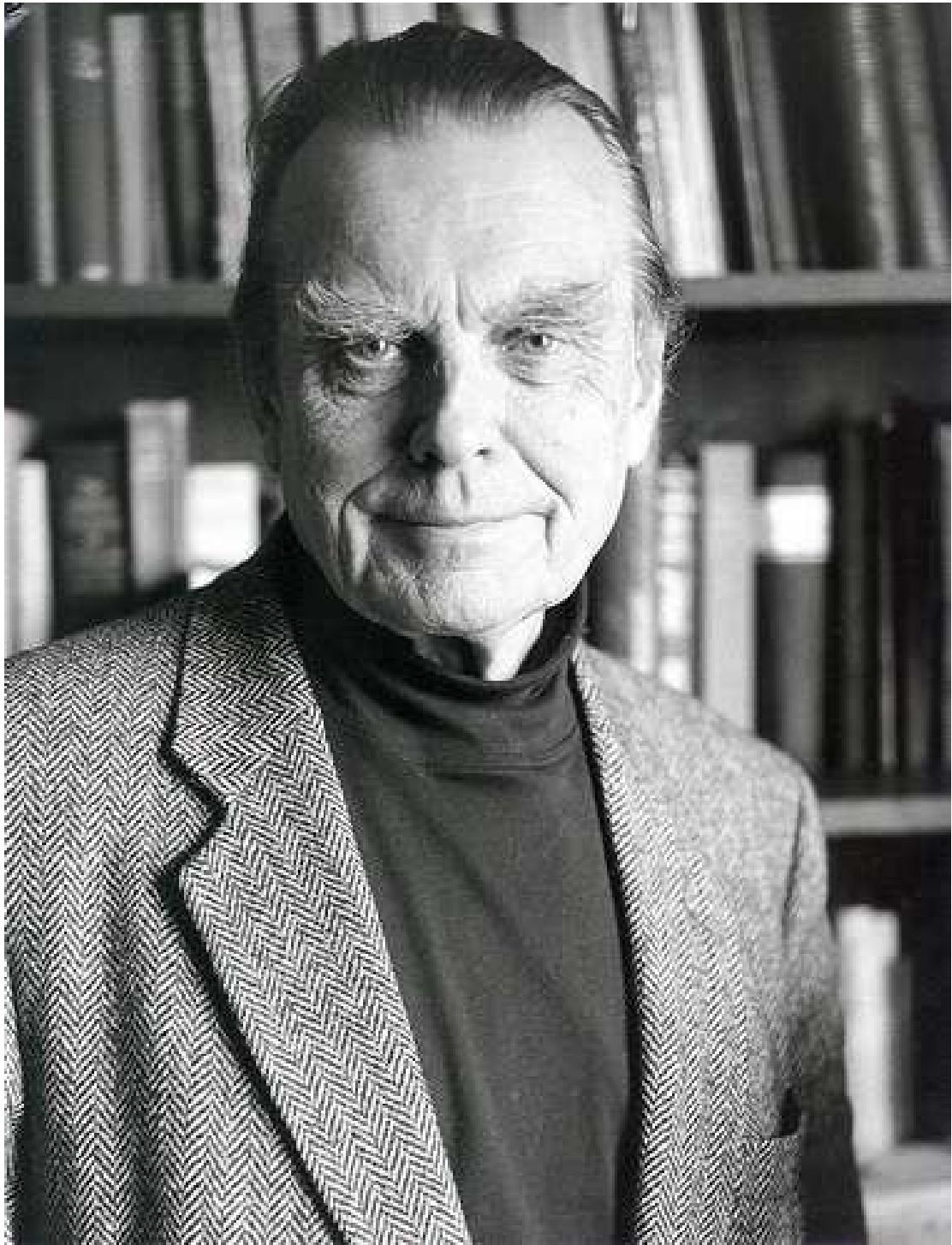
Wspomnienie

o Miłoszu

Wisława Szymborska

Każdy Jego nowy wiersz to było dla nas święto, niespodzianka, podarunek, temat do długich rozmów z przyjaciółmi i zaproszenie do rozmyślania w samotności. Podobnie działo się z Jego książkami. Gdy tylko któraś się ukazywała, odkładaliśmy wszystkie rozpoczęte lektury i jej dawaliśmy w czytaniu pierwszeństwo. Czasami pokazywał nam wiersz czy poemat dopiero co napisany - ciekaw nie tyle pochwał, ile czyjejs nieskrępowanej opinii. Żył wśród nas i myślę, że nas odrobinę lubił, trochę potrzebował, niczego jednak od nas nie żądał, nie wymuszał. Teraz stało się to, co stać się kiedyś musiało. A dla nas skończył się przywilej obcowania z Nim. Święto zgasło.

"Tygodnik Powszechny", dodatek specjalny do numeru 34, 22 sierpnia 2004

Campo di Fiori

W Rzymie, na Campo di Fiori

Kosze oliwek i cytryn

Brak opryskany winem

I odłamkami kwiatów

Różowe owoce morza

Sypią na stoły przekupnie

Narwana ciemnych winogron

Padają na pudła brzoskwinii.

Tu, na tym właśnie placu

Spalono Giordana Bruna

Kat płomieni stosu zaregnął

W kole ciekawej gawiedzi.

A ledwo płomieni przygasnął

Znow pełne były tawerny.

Kosze oliwek i cytryn

Nieśli przekupnie na głowach.

Bibliografia:

Teksty

<http://www.milosz.pl>

Sławni Polacy. Pisarze i poeci. Poznań 1998. ISBN 83-7083-888-X

Zdjęcia

Zasoby Internetu znalezione za pomocą wyszukiwarki www.google.pl